

10. רש"י בראשית פרק יג
ומלכך אגדה הסיע עלמנו מקדמונו של עולם אמר אי אפשי לא בצלכס
ולא בצלכסיו:

11. והגדת פרשת וירא

"וילך איתו לוט", למרות שלא נצטווה, ולא הובטח בהבטחות הנשגבות,
הבין שהפורש מאברהם כפורש מן החיים. בנסיון הרב עמד עם אברהם
אבינו, ואיתו ירד למצרים. ואז מתעשר אברהם אבינו, והוא כבד מאד
במקנה בכסף ובזהב... וגם ללוט ההולך את אברהם היה צאן ובקר
ואהלים. וכבר פרץ ריב, "ויסע לוט מקדם" ... והתיישב בסדום, כבר
לא חשב שהפורש מאברהם כפורש מן החיים, וגם כשהמלאכים הציעו
לו לחזור אל אברהם סרב. הנה כי כן, בנסיון העוני עמד בשלמות,
ובנסיון העושר כשל

12. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קה עמוד ב

אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא: כל
המוריד דמעות על אדם כשר – הקדוש ברוך הוא סופרן, ומניחן
בבית גנזיו

13. והגדת שם

מהי הגדרת "אדם כשר" נוכל ללמוד זאת מהגדרת בהמה כשרה. בהמה
שהיא ספק טרפה, אם חיתה י"ב חודש אין חוששים לה וכשרה. והענין,
שבמשך י"ב חודש עוברות עליה כל תקופות השנה, חום וקור קיץ
וחורף, אם שורדת את כולם, כשרה היא. כך גם "אדם כשר", אם שרד
את כל תקופות החיים, נסיונות העוני והעושר, ונשאר בצדקו, הרי הוא
מכלל הצדיקים הקרויים "חיים" ו"כשר" הוא

14. שמות פרק א

(א) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם: אֶת יַעֲקֹב אִישׁ
וּבְיָתוֹ בָּאוּ:
(ה) וַיְהִי כִּלְנֻסֵי יִצְחָק יִרְדְּ-יַעֲקֹב שְׁבַע יָמִים וַיִּוָּסֶף הָיָה
בְּמִצְרָיִם:

15. רש"י שמות פרק א

(ה) ויוסף היה צמא – והלא הוא וזניו היו צכלל צעעים, ומה צא
ללמדנו, וכי לא היינו יודעים שהוא היה צמא, אלא להודיעך לזכותו
של יוסף, הוא יוסף הכועס את לאן אציו, הוא יוסף שהיה צמא ונעשה
מלך ועומד בצלכו:

16. שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה א סימן ח

רבנן אמרי למה קראו מלך חדש והלא פרעה עצמו היה, אלא שאמרו
המצרים לפרעה בא ונזדווג לאומה זו, אמר להם שוטים אתם עד עכשיו
משלהם אנו אוכלים והיאך נזדווג להם, אלולי יוסף לא היינו חיים, כיון
שלא שמע להם הורידוהו מכסאו שלשה חדשים, עד שאמר להם כל מה
שאתם רוצים הריני עמכם והשיבו אותו, לפיכך כתיב ויקם מלך חדש

17. והגדת יוה"כ

הרי לנו הבנה מחודשת ב"אשר לא ידע את יוסף", לא התחבר למידתו
של יוסף, להריה הקימת והאינתנה. החזיק מעמד חודש וחדשים ובשלישי
נכנע

פרשת וישלח – יציבות

1. בראשית פרק לב

(ד) וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל-עֵשָׂן אֹחִיו אֲרֻצָּה יַעֲקֹב
יְשִׁירָה אָדוֹם:
(ה) וַיֵּצֵא אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדָנָי לְעֵשָׂן כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ
יַעֲקֹב עִם-לְבָן אֲרָתִי וְאֶזְכֹּר עַד-עֵתָה:

2. רש"י בראשית פרק לב

גרתו – ... דבר אחר גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עס לכן הרשע גרתי
ותרי"ג מלות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים:

3. בראשית פרק לב

(כה) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֹּאבְדֵק אִישׁ עָמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁזוֹר:

4. בראשית רבה (וילנא) פרשת וישלח פרשה עז סימן א

ר' ברכיה בשם ר' סימון אמר אין כא-ל ומי כא-ל ישורון ישראל סבא,
מה הקדוש ברוך הוא כתוב בו (ישעיה ב) ונשגב ה' לבדו,
אף יעקב ויותר יעקב לבדו.

5. שיר השירים פרק ח

(ט) אֲבוֹזוֹמָה הִיא גְבִינָה עֲלֶיהָ טִירַת כֶּסֶף וְאִם-יִדְלַת הִיא זָעוֹר
עֲלֶיהָ לֹחוֹ אֲרָז:

6. שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ח

אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף, אם חומה היא, זה אברהם, אמר
הקדוש ברוך הוא אם מעמיד הוא דברים כחומה, נבנה עליה טירת כסף,
נצילנו ונבנה אותו בעולם, ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז, אם דל
הוא ממצות ומטלטל מעשיו כדלת, נצור עליה לוח ארז, מה צורה זו
אינה מתקיימת אלא לשעה אחת, כך איני מתקיים עליו אלא לשעה אחת

7. והגדת יוה"כ

אם יש קטע בקיר, שאין יודעים אם חומה הוא או דלת. ומנסים תשע
פעמים ואינו נפתח, ובפעם העשירי נפתח – דלת הוא! ואז:
"הראשונות, אין בהם ממש", כבר אינו חומה!

8. בראשית פרק יב פסוק ד

וַיִּלַךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְהוָה וַיִּקַּח וַיִּלַךְ אִתּוֹ לוֹט וְאַבְרָם בֶּן-
זָקֵנִי שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים עִזָּה בְּצֵאתוֹ מִצְרָן:

9. בראשית פרק יג

(ה) וְגַם-לְלוֹט הַהֶלֶךְ אֶת-אַבְרָם הָיָה צֹאן-יֹבֶקֶר וְאֶהְלִים:
(ו) וַיְהִי-רִיב בֵּין רֵעֵי מִקְנֵה-אַבְרָם וּבֵין רֵעֵי מִקְנֵה-לוֹט
וַהֲכַנְעִזִי וְהַפְרָזִי אֲזִישָׁב בְּאֶרֶץ:
(ז) וַיִּשְׂא-לוֹט אֶת-עֵינָיו וַיִּרְא אֶת-כָּל-כֶּסֶר הַיַּרְדֵּן כִּי כָּלָה
בַּשָּׂקָה לְפָנָיו שְׁנוֹת יְהוָה וַיִּקַּח אֶת-סָדֶם וְאֶת-עַמְבֹּרָה כְּנִזְ-יְהוָה
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּאֶכָה צֹעַר: (יא) וַיִּבְחָר-לוֹ לוֹט אֶת כָּל-כֶּסֶר
הַיַּרְדֵּן וַיִּסַּע לוֹט מִקְדָּם וַיִּבְרָדוּ אִישׁ מֵעַל אֹזְוִי:

25. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס עמוד א
ההוא תלמידא דהוה קא אויל בתריה דרבי ישמעאל ברבי יוסי
בשוקא דציון. הווייה דקא מפחיד, אמר ליה: חטאה את דכתיב
פחדו בציון חטאים. אמר ליה: והכתיב אשרי אדם מפחד תמיד! -
אמר ליה: ההוא בדברי תורה כתיב

התמקדות ושלמות המשימה

18. רמב"ן בראשית פרק לב

ויותר יעקב לבדו - ששכח פכים קטנים וחזר עליהן, לשון רש"י.
ועל דרך הפשט ויקחם ויעבירם את הנחל, העבירם עמו. ויעבר
את אשר לו, בצוויו, כי חזר וצוה שיעברו לפניו ונשאר הוא
אחריהם:

19. תלמוד בבלי מסכת יומא דף ט עמוד ב

אם חומה היא נבנה עליה מירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח
ארז, אם עשיתם עצמכם כחומה ועליתם כולכם בימי עזרא -
נמשלתם ככסף, שאין רקב שולט בו, עכשיו שעליתם כדלתות
נמשלתם כארז שהרקב שולט בו.

20. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קי עמוד ב

משנה. עשרת השבטים אינן עתידין לחזור, שנאמר וישלכם אל ארץ
אחרת כיום הזה, מה היום הולך ואינו חוזר - אף הם הולכים ואינן חוזרים,
דברי רבי עקיבא. רבי אליעזר אומר: כיום הזה מה יום מאפיל ומאיר - אף
עשרת השבטים שאפילה להן, כך עתידה להאיר להם.

גמרא... רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו אומר משום רבי שמעון: אם
מעשיהם כיום הזה - אינן חוזרין, ואם לאו - חוזרין. רבי אומר: באים הם
לעולם הבא, שנאמר ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'. אמר רבה בר בר
הנה אמר רבי יוחנן: שבקה רבי עקיבא לחסידותיה

21. רמב"ם הלכות מלכים פרק יא

ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים
ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו, אין
הדבר כך, שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא
היה נושא כליו של בן כוזיבא המלך, והוא היה אומר עליו שהוא
המלך המשיח, ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד
שנהרג בעוונות, כיון שנהרג נודע להם שאינו, ולא שאלו ממנו
חכמים לא אות ולא מופת,

22. שו"ת עשה לך רב חלק ד סימן ח

ומה ראה באמת ר' עקיבא להתחזיק יחידי בדעה זאת שאין עשרת
השבטים עתידים לחזור בניגוד לדעת רבותיו חבריו ותלמידו... כי
אכן האמין ר' עקיבא בכל לבו שבר - כוכבא היה משיח שבא לגאול
את ישראל גאולה שלימה של אחרית הימים, וכדברי הרמב"ם...
ובתור נושא כליו הפיץ את האמונה במשיחיותו של בר - כוכבא בכל
תפוצות ישראל, כמבואר בירושלמי תענית...מבואר אפוא שר'
עקיבא הגיע בסיוורו להפחת האמונה בביאת המשיח עד גינזק
שבמדי מקום גלותם של עשרת השבטים, ונוכח כנראה שאין כל
אפשרות או רצון מצד הנדחים הגולים שם לחזור לארץ - ישראל.
וכיון שהאמין בכל לבו שאכן בר - כוכבא הוא מלך המשיח, והיה
ברור לו שאין גאולה - שלימה ללא קבוץ - גלויות מלא, והגיע
למסקנא הגיונית שאין הם עתידים לחזור, וגאולת ישראל השלימה
לא תתעכב בגללם. אבל כאמור, כל חבריו ותלמידיו של ר' עקיבא
חלקו עליו

התמודדות עם הפחד

23. בראשית פרק לב

(ו) ויירא יעקב מאד ויָצַר לוֹ וַיִּזְחַן אֶת־הָעַם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־
הַצֹּאן וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לְעֵצֵי מִזְוָה:

(ט) וַיֹּאמֶר אֲבִיבְרָא עֵשָׂו אֶל־הַמְּוֹזְנָה הָאֹזֹת וְהַכְּהָוִי וְהָיָה
הַמְּוֹזְנָה הַגְּשֵׁאֲר לְפִלְטָה:

24. רש"י בראשית פרק לב פסוק ט

והיה המחנה הנשאר לפליטה - על כרחו כי אלחס עמו.

26. ספר מסילת ישרים פרק ט

עוד ממפסידי הזריזות הוא רוב הפחד וגודל המורא מן
הזמן ותולדותיו, כי פעם יירא מהקור או מהחום, ופעם
מהפגעים, ופעם מן החלאים, ופעם מן הרוח, וכן כל כיוצא
בזה. הוא הענין שאמר שלמה עליו השלום (משלי כו):
אמר עצל שחל בדרך ארי בין הרחובות. וכבר גינו חכמים
זכרונם לברכה המדה הזאת ויחסוה אל החטאים, ומקרא
מסייעם דכתיב (ישעיה לג): פחדו בציון חטאים אחזה
רעדה חנפים, עד שאמר אחד מן הגדולים אל תלמידו
בראותו אותו מתפחד, חטאה את (ברכות ט). אלא על זה
נאמר (תהלים לז): בטח בה' ועשה טוב שכן - ארץ ורעה
אמונה.

27. מכתב מאלהו

פחד ודאגה בענייני העולם הזה טעות הם. דאגה מפסידה את
ההוה מבלי להביא שום תועלת בעתיד ולעולם לא יצא אדם
מדאגה זו וגם אין ממה לפחד כי כל דעביד רחמנא לטב עביד. ומה
שמוצאים, גם בין המאמינים, שאדם מפחד ודואג על מקרי העולם
הזה, זה באמת משום שבשורש לבו, בתת הכרה, הוא מפחד
מעבירות שבידו, אלא שהיצר הרע מלבישו בענייני העולם הזה.

28. שמונה קבצים קובץ א רעד

הרטט והיראה הם דברים תכוניים לנפש האדם, בכל אופן
שתהיה נפגשת עם חזיון נשגב, ואין שום תועלת במלחמה נגדם.
אמנם, אם על ידי חלישות המחשבה, והירוס הכוחות הגופניים
והנפשיים, נתגברו יותר מדאי, אז מתגלים בצדק כוחות ניגודיים
לצמצמם, כדי שלא יוכלו להזיק למשטר הנשמתי של האדם,
ולשלטונו על עצמו ועל חוגו הברתי, באיזה צד שהשליטה
מגעת לו בצדק.

29. בראשית פרק מז

(ז) וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ אֶל־יַעֲקֹב כְּמֹה יָמֵי שְׁנֵי זַמְוֹרָה:

(ט) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־פְּרַעֲהַ יָמֵי שְׁנֵי מְגֹרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שְׁנָה
מֵעֵט וְרַעִים הָיוּ יָמֵי שְׁנֵי זַמְוִי וְכֹא הִשְׁלִיכוּ אֶת־יָמֵי שְׁנֵי זַמְוִי אֲבֹתַי
בְּיַמֵּי מְגֹרֵיהֶם:

30. דעת זקנים מבעלי התוספות בראשית פרק מז

בשעה שאמר יעקב מעט ורעים היו אמר לו הקדוש ברוך הוא אני מלטתיך
מעשו ומלבן והחזרתי לך דינה גם יוסף ואתה מתרעם על חייך שהם מעט
ורעים חייך שמנין התיבות שיש מן ויאמר עד בימי מגורי כך יחסרו
משנותיך שלא תחיה כחיי יצחק אביך והם ל"ג תיבות ובמנין זה נחסרו
מחיי שהרי יצחק חי ק"פ שנה ויעקב לא חי אלא קמ"ז:

31. שיחות מוסר מאמר כט

ויותר מכך שהרי בל"ג תיבות אלו כלולות גם ח' תיבות של שאלת פרעה:
"ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך", ויש להבין מה לתיבות אלו ליעקב,
ומדוע נתבע עליהן. ונראה שהתשובה על זה רמוזה בדברי בעלי התוס' שם
שפירשו שכיון שראה פרעה את יעקב זקן מאד ושערות ראשו וקונו הלבניו
מרוב זקנה, שאל לו כן. והשיב לו יעקב מעט הם שנותי, אלא מתוך רעות
שעברו עלי קפצה עלי זקנה. ולפי זה מבואר מעתה מדוע נכללה שאלת פרעה
במנין התיבות שנתבע עליהן, כי אילולא שהיה יעקב מרגיש בצרותיו לא
היתה זקנה קופצת עליו, ועל כך הוא נתבע

בשבוע וגם לאחר מכן, ב"ה מצא עבודה, בתחילה הוא סט'זר, פקיד פשוט, אבל לאט לאט המנהל נדלק עליו ומקדם אותו, ויחד עם ההתקדמות גם החזה הולך ומתנפח, עוד רגע ויש פיצוץ. פתאום מישהו בא להתייעץ, אין זמן, ואם יש, זה עולה בהתאם. מרוויח עשרות אלפי שקלים בחודש. לפני שהרוויח סכומי ענק היה מקפיד מאד על מעשר כספים. לא היה יכול להרשות לעצמו להפריש במידה מובחרת, בחר להפריש כפי מידה בינונית כמו שכותב השו"ע: אם ידו משגת יתן כפי צורך העניים. ואם אין ידו משגת כל כך, יתן עד חומש נכסיו, מצוה מן המובחר; ואחד מעשרה, מדה בינונית; פחות מכאן, עין רעה. אבל עכשיו לאחר שהעשיר למה קומץ את ידו? תן תן תן ובעז"ה תראה ברכה בכל עמלך. ...

בחור לומד בישיבה משקיע את כל כולו בלימוד, ב"ה הגיע לפרקו ולא רוצה שעצמותיו יתפוקו מחפש אשה וב"ה מצא. שנה ראשונה עברה מצוין, הלך על פי הוראות הרבנים "נקי יהיה לביתו שנה אחת" כל יום הסתכל על השעון לראות מתי המחוגים יגיעו לשעה 18:00. הנה הגיעו, קם הולך לביתו. שואלים אותו מה יש לך לעשות מ18:00 בבית, מיד עונה לשוחח עם האשה, לתת לה לפרוק את התשעה קבין שירדו לעולם. לאט לאט מסתבר שמי שצריך לפרוק זו לא האשה אלא האברך משי...אם החלטנו להיות אברכים, לקבל מילגה מהישיבה ומהמדינה צריך להיות יציבים. יציבות משמעותה ניצול השעות ללימוד, החתונה אינה תירוץ לביטול תורה ואם בכל זאת אנו מגלים שאין אנו יציבים אולי מקומנו לא בישיבה...

אברך למד כמה שנים בישיבה, שלוש תפילות במנין, שלושה סדרים מלאים, מקפיד על שו"ע קלה כחמורה. יצא לעולם התעסוקה ולאט לאט היהדות משתנת בהתאם למציאות, שחרית במנין אבל שאר התפילות כבר קשה, קביעת עיתים מאן דכר שמייה. ציצית כשלא חם מידי וכו'. איך יתכן? חוסר יציבות!

אדם עובד כשכיר, יום בהיר אחד המנכ"ל מודיע לו שהיה נעים ביחד אבל יש קיצוצים. קשה מאד להישאר יציב במקרה כזה, אבל לשם צריך לשאוף!

האשה חוזרת עצבנית מהעבודה, המנהל קם על רגל שמאל והוציא עליה את כל הביוב והיא מוציאה את הכל על בעלה. חובת הבעל לכבד את אשתו נשארה אותה חובה וכשם שלפני הביקורות כיבד אותה כך גם לאחר הביקורות צריך לכבד אותה. כמה קשה להשאר רגוע ולהיות נאמן לחובות שלנו, אבל זה מה שנדרש יציבות!!

12-13 – בגמרא מסכת שבת אמר רבי שמעון בן פזי..משום בר קפרא "כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו". מהו אדם "כשר", לא נעים אבל הרב גלינסקי לומד את ההגדרה מבהמה. בהמה שהיא ספק טריפה, נותנים לה י"ב חודש לראות שהיא שורדת, אם שרדה הרי היא "כשרה"! מה מיוחד ב"ב חודש? שיש שינוי מזג אויר, תקופות חמות, קרות, גשמים, שלג, אם את כל התקופות שרדה סימן שהיא כשרה. כך גם האדם, במהלך חייו עוברים עליו תקופות שונות, ניסיונות, קשיים, אם בכל התקופות האלו נשאר בצדקתו הרי הוא אדם כשר! פשוט נפלא!!!

סיכום

1-4 – יעקב שולח שליחים אל עשו אחיו ומצווה אותם לומר "עם לבן גרתי ואחר עד עתה". רש"י מפרש "גרתי" בגמטריא תרי"ג ובא יעקב לומר לעשו עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים. כמה יציבות נדרשת מאדם להישאר נאמן לדרכו ולהלך מחשבותיו, גם כאשר הסביבה בה הוא מתגורר משתנה מן הקצה אל הקצה. לגדול ליד יצחק אבינו ורביקה אמנו ולשמור תרי"ג מצוות אין זו חכמה כל כך גדולה (למרות שעשו אפילו בזה נכשל...), אבל להיות ליד לבן הרשע במשך עשרים ואחד שנה, להתמודד עם רמאויות שונות ומשונות ואפילו הכי להישאר יציב מבלי למעוד אפילו רגע אחד זו כבר משימה לא קלה בכלל.

פעם נוספת שאנו נפגשים עם האיתנות הזו, כאשר יעקב נמצא לבדו עם המלאך. מצב של בדידות הוא מצב לא קל, מלבד ריבונו של עולם איש לא רואה מה אתה עושה, הפיתוי למעוד, להרפות ולוותר לעצמנו הוא כל כך גדול, אך יעקב נאבק ומנצח, הניצחון לא היה סתם ניצחון כוחני אלא ניצחון מהותי, יעקב מנצח את שרו של עשו, יעקב מושל על יצרו הרעים. לאחר המאבק של יעקב בשרו של עשו, יעקב קונה מדרגה מיוחדת ברוחניות. המדרש עושה השוואה מבהילה בין יעקב לקב"ה וכשם שאצל הקב"ה נאמר "ונשגב ה' לבדו" כך גם אצל יעקב נאמר "ויותר יעקב לבדו". יעקב קונה מדרגה אלוקית ומה שמאפשר לו לקנות מדרגה זו היא היציבות שלו להישאר נאמן למורשת אבותיו בכל מצב ובכל סביבה.

5-7 - שלמה המלך בשיר השירים אומר "אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז". המדרש מבאר ש"חומה" הכוונה לאברהם אבינו שכל דבריו עומדים כחומה. אברהם אבינו עומד בעשרה ניסיונות שום קושי לא מצליח לערער לו את החומה ואת היציבות. כאשר הבסיס יציב אפשר לבנות על החומה טירת כסף. אך לעומת זאת "דלת" היא ביטוי לחוסר יציבות, דלת סגורה נראה שסותמת חורים אבל מכה אחת יכולה לשבור את הדלת ושוב נפער חור גדול בחומר. אדם ללא יציבות גם כאשר מצליח לבנות משהו אין בבנין הזה ממש, גם אם כעת נראה שהחומה סתומה, ללא היציבות, ברגע אחד הכל יפתח. וכמו שכותב הרב גלינסקי "אם יש קטע בקיר, שאין יודעים אם חומה הוא או דלת. ומנסים תשע פעמים ואינו נפתח, ובפעם העשירי נפתח – דלת הוא! ואזי: "הראשונות, אין בהם ממש", כבר אינו חומה!

8-9 – דוגמא נפלאה לחוסר יציבות אנו מוצאים אצל לוט. אברהם מקבל ציווי לעזוב את חרן "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". לוט לא מצטווה להצטרף לאברהם, אבל לוט יודע שהיכן שאברהם נמצא יש ברכה, הוא לוקח מזוודה ויוצא לדרך. עניו גדולה היתה לאברהם בדרך וגם לוט עמו בצרה, אבל אז הגיע שלב הירידה למצרים ועמו העושר הגדול. לא רק אברהם העשיר אלא גם לוט. וכאן לוט כבר מרגיש מיצוי, לשם מה יש עוד צורך באברהם, לשם מה להיות נאמן לדרך, יש כסף אפשר לחגוג, "אי אפשר לא באברם ולא באלוקיו". משוגע! מה זאת אומרת אי אפשר לא באברהם ולא באלוקיו?! הרי כל היציאה שלך לדרך עם אברהם היתה מחמת הדבקות הגדולה שלך בו?! אלא שכשאינן יציבות אין ערכים, אין אידיאולוגיה ובקיצור אין כלום, העיקר שיש כסף. כמה פעמים, כאשר אדם נמצא בשלבים הראשוניים של החיים הוא חלק מ'עמך', מוכן לעזור בשמחה, לא מתנשא על הזולת, מה כבר יש להתנשאות, בסה"כ סטודנט שלומד חמישה ימים

19 – בתחילת הדף הבאנו פסוק ממשלי "אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארץ" ביארנו ש"חומה" הכוונה לאברהם, אבל הגמרא ביזת לומדת מהפסוק דבר נוסף. אם בעלייה בתקופת עזרא הייתם עולים כחומה והייתם עולים כולכם הייתם נמשלים ל"כסף" שהרקבון לא שולט בו, אבל כיון שבפועל העלייה הייתה חלקית ולא שלמה הרי אתם כ"דלתות" שהרקב שולט בהם. תקופת בית שני היו בה עליות וירידות, צדוקים ובייתוסים, חוסר בהירות, יוחנן כהן גדול שימש בכהונה שמונים שנה ונעשה צדוקי. ולמה? כי המשימה לא הושלמה. כמובן שאין זה אומר שלא היה צריך לעלות. הביקורת היא לא על אלו שעלו אלא על אלו שלא עלו. אם צריך לעלות עולים אבל צריך לדעת את ההשלכות, כשאינן שלמות במשימה אין יציבות!

20-22 – במשנה סנהדרין נחלקו ר"ע ור"א האם עשרת השבטים עתידים לחזור בגאולה האחרונה (ר"א) או אינם עתידים לחזור (ר"ע). בגמרא מבואר שר"ע הוא דעת יחיד, כולם סוברים שלעשרת השבטים יש אפשרות לחזור. נשאלת השאלה מה הניע את ר"ע לומר שעשרת השבטים לא יחזרו. הרמב"ם בהלכות מלכים כותב שמלך המשיח לא צריך לעשות אותות ומופתים ולא לחדש שום דבר בעולם שהרי ר"ע היה נושא כליו של בן כוזיבא והיה אומר עליו שהוא מלך המשיח ולבסוף כיון שמת בעוונות נודע לר"ע ולבני דורו שאינו משיח. הרב חיים דוד הלוי בשו"ת עשה לך רב מבאר שר"ע האמין שגאולת אחרית הימים קרובה מתמיד, כיון שכך, יצא ר"ע למסע ארוך לקיבוץ גלויות, המסע נכשל והיהודים בתפוצות לא עולים, אך ר"ע משוכנע שהגאולה כבר כאן ומשום כך מסיק שעשרת השבטים לא יהיו שותפים לתהליך. ח"ו לתת ביקורת על ר"ע, אנחנו לא מבינים את מחשבותיו ותוכניותיו, אבל ניתן להבין את החולקים על ר"ע. לכולם ברור שגאולה שלימה כשמה כן היא שלימה!! עם כולם! כל זמן שהשלמות בתהליך הגאולה לא יבוא גם הגאולה לא תבוא.

נביא קצת דוגמאות לחשיבות שלמות המעשה:

מחנך מגיע לכיתה. כדי להחזיק תלמידים קשובים נדרשת הרבה הכנה מראש. השיעור צריך להיות מובנה בצורה נכונה. המלמד צריך להכיר את החומר הנלמד לפני ולפנים. וכו' וכו'. בשורה התחתונה כאשר מורה מגיע לכיתה מוכן, תחושת היציבות אצלו היא מאד חזקה, יהיה לו יותר קל להגיב נכון לתרחישים וגם אם בסופו של דבר השיעור לא צלח יש תחושה שאנחנו את שלנו עשינו וגם לתלמידים יש בחירה ואם בחרו הפעם להתנהג לא יפה זה זכותם אבל זו גם בעיה שלהם ולא של המורה.

משפחה יוצאת לטיול. אפשר לצאת ספונטני ופתאום מגלים כל מיני תקלות. כאשר המשפחה מרגישה חוסר יציבות בהכנה לטיול, ברגע שגם המציאות תשתבש הסיכוי להשאר שפוי די קלוש. לעומת זאת כאשר משפחה מכינה את הטיול מראש, יודעים להיכן נוסעים, מתי מתחילים מסלול ומתי עוצרים לאכול, מתי מסיימים והיכן לנים. במקרה זה גם אם יבואו שיבושים יותר קל להשאר שפוי משום שאנו יודעים שעשינו את כל ההשתדלות ואם בכל זאת יש שיבושים זה כבר לא באשמתנו ואם זה לא באשמתנו אז מה יש לצאת מהכלים....

14-15 - בספר שמות נאמר "ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים" מקשה רש"י לשם מה היה צריך לומר "ויוסף היה במצרים" הרי יוסף הוא חלק מהשבעים נפש? אלא להודיע צדקותו של יוסף שבכל המצבים גם כשהיה רועה, גם כשהיה בכלא המצרי וגם כשנעשה למלך תמיד נשאר יוסף בצדקותו נאמן לדרך ולדרך אביו! שמעתי פירוש נפלא, מדוע בכל ערב שבת מברכים את הבנים "שימך אלוקים כאפרים וכמנשה", מה מיוחד דוקא בהם? אלא לחיות ליד יעקב ולהיות נאמן לדרך זה יפה, אבל לחיות בתוך הבהמה המצרית ולהישאר נורמלי ונאמן לדרך זה כבר חידוש. היום בדור שלנו יש כל כך הרבה פיתויים, ילדים עומדים בפני ניסיונות שב"ה אנחנו לא חלמנו עליהם ואנו מתפללים שישרדו, ולא רק שישרדו אלא שיתעלו כאפרים וכמנשה!

16-17 – "ויקם מלך חדש על מצרים" אחד הפרושים שנתחדשו גזרותיו. ובמדרש מסופר, שלאחר מות יוסף באו העם המצרי ואמרו לפרעה להלחם ביהודים. פרעה אמר להם שוטים! עד עכשיו נהנו מהם ועכשיו נלחם בהם!?! מיד עשו מרד, בזה הם טובים, הורידהו מגדולתו. לא עברו שלושה חודשים ופרעה הפך להיות אחד השונאים הגדולים ביותר של העם היהודי. איך יתכן? פשוט מאד "רק הכסא יגדל ממך" פחד לאבד את הכסא, הרגיש חוסר יציבות ונעשה בלתי יציב בעליל, התהפך מן הקצה אל הקצה. מבאר הרב גלינסקי "אשר לא ידע את יוסף" כלומר לא התחבר למידת יוסף, מידת ה"איתנות".

עד כה דיברנו בחשיבות היציבות וכעת ננסה לעמוד על מחזקי היציבות.

התמקדות ושלמות המשימה

פעמים רבות חוסר יציבות נובע מכך שאנו עושים דברים לא בשלמות. לפעמים אנחנו רוצים להתקדם מהר ומחפפים בכמה שלבים "קטנים" בדרך. הרצון כל הזמן להתקדם אל העתיד על חשבון ההווה הוא מסוכן מאד. התקדמות נכונה צריכה להיות בהתאם לשלמות המשימה. כל עוד לא השלמנו משימה אחת לא מתקדמים למשימה הבאה. דוקא הפרטים הקטנים פעמים רבות הם אלה שמקבעים אותנו ומאפשרים לנו להרגיש טוב במציאות בה אנו נמצאים. עוד מעט נביא כמה דוגמאות, אבל קודם נראה כמה מקורות.

18- "ויותר יעקב לבדו", מדוע יעקב נמצא לבד, הרי יצא לדרך עם הרבה אנשים נשים וטף? רש"י מתרץ ששכח פך קטן של שמן וחזר לקחת אותו. רמב"ן מפרש שיעקב לא הסכים להתקדם עד שכולם עברו. רק לאחר שיעקב רואה שמשימת מעבר הירדן הושלמה הוא יכול לעבור לשלב הבא, אבל בינתיים הוא נשאר לבד. הפרושים נראים שונים, אבל אפשר לומר שהם שונים רק בחיצוניות אבל במהות הם זהים. גם הרמב"ן וגם רש"י מדברים על שלמות המשימה. יעקב לא מוותר על כלום, עד שהכל לא עובר לא ממשיכים הלאה.

הרב בשמונה קבצים קובע שאין מה להלחם ביראה, היראה היא תכונה טבעית שמתגלית לפני כל חזיון נשגב. מוסיף הרב וכותב, תכונה זו חיובית כל עוד הכוחות הגופניים והנפשיים לא נהרסו, אך אם האדם מרגיש סלידה מהפחד מחמת שכוחותיו הולכים וכבים, הולכים ונהרסים, הרגשה זו חיובית מאד, הרגשה זו היא המשטר הנשמתי של האדם ומחובתו של האדם להתגבר על הפחד ומכח הורס לגייר אותו לכוח בונה של זהירות כמו שעשה יעקב אבינו "ויחץ את העם לשני מחנות". ההתגברות וההתמודדות עם הפחד מביאה אותנו ליציבות גדולה. במקום למנוע מאיתנו לעשות דברים, אנו עושים מתוך שיקול דעת, מתוך זהירות וכך המשימה גם תצא אל הפועל בצורה הטובה ביותר.

29-31 - יציבותו של האדם צריכה לבוא לידי ביטוי גם בתחושות הפנימיות ואפילו במראה הפנים. יעקב אבינו נעמד לפני פרעה, פרעה מתבונן ביעקב ורואה שמראהו זקן מאד. פרעה מתעניין במראה של יעקב ויעקב אומר "מעט ורעים היו שני ימי חיי", לא סתם המראה זקן, הצרות וההתמודדויות הביאו את הזקנה על יעקב. חז"ל מבקרים את יעקב ואומרים שעל המשפט הזה ירדו ליעקב 33 שנה מחייו כמניין התיבות של התשובה שנתן לפרעה. אך ר' חיים שמואלביץ אומר שאם נספור 33 תיבות נמצא שגם השאלה של פרעה במניין ולכאורה מדוע יש להעניש את יעקב על שאלת פרעה. אלא שהמראה הזקן של יעקב עורר את פרעה לשאול את השאלה וגם על המראה נענש יעקב. אנו אין לנו הבנה בהתנהלות של יעקב, אבל יכולים אנו לקחת מוסר לעצמנו שחובתנו לשאוף לשמחה פנימית, שבאה כתוצאה מיציבות פנימית. היציבות אינה רק חיצונית. אדם יכול להיות כלפי חוץ יציב במקום עבודה, יציב עם אשה אחת וכו' אבל חייו נטולים שמחת חיים. היציבות השלמה באה משילוב של שתי העולמות ג עולם החוץ ועולם הפנים.

שבת שלום!!

סיכום קצר

יעקב אבינו עובר הרבה תהפוכות בחיים. התכונה שעוזרת ליעקב להתמודד עם כל הקשיים היא 'יציבות'!! יציבות אין משמעותה לפתח חוסר רגישות למה שעובר עלינו ועל הסביבה אלא לפתח יכולת ניהול של האירועים בצורה נכונה, כך שגם אם קשה, עדין לא נשבר ונתרסק אלא נדע להרים את הראש. אחד הדברים שמערערים את היציבות זה חוסר שלמות, ככל שנשכיל לעשות את הדברים בצורה שלמה יותר כך נצטרך להתמודד פחות עם קשיי הדרך. אחד הגורמים העיקריים לחוסר יציבות זה הפחד, אסור לתת לפחד לנהל אותנו, ולשתק אותנו אלא צריך להיות מודע לפחד ולתת לו את המקום הראוי לו, בצורה כזו נוכל להישאר יציבים ולהתמודד עם הפחד בצורה נכונה!!

אדם הולך ללמוד מקצוע, בוחר מקצוע בלי להשקיע יותר מידי מחשבה. אחרי שנה נמאס לו. קם ועוזב את הכל ומסביר באלף הסברים למה עזב. בדר"כ ההסברים יהיו גם אידיאולוגים. חוסר יציבות! למה? כי לפני שהולכים ללמוד מקצוע מבררים מה מתאים לנו. אפשר להתייעץ עם אנשים שחיים סביבנו, אפשר להתייעץ עם אנשים שמתעסקים באבחון. אם ברור לנו מה אנו צריכים לעשות מצוין, אבל אם לא ברור, בואו לא נגיד, נתחיל ויהיה בסדר. נעשה את כל העבודה לפני ונגיע מתוך החלטה שלמה. באופן זה הסיכוי שנשנה כיוון הרבה יותר קטן....

אם נסכם: האדם הוא יצור מלא ברגשות אשמה. כאשר ההכנה לא שלמה נטיית האדם לומר לעצמו "אם הייתי עושה כך וכך, היה כך וכך, אם הייתי מתייעץ יכול להיות שלא הייתי עושה את זה" וכן על זה הדרך. כדי להתמודד עם מציאות שלא צפינו לה עלינו לנקות את רגשות האשם ולדעת שמבחינתנו השתדלנו כל שביכולתנו ואם הקב"ה בכל זאת החליט אחרת זה "זכותו"....

התמודדות עם הפחד

23-25 - הכתוב מציין את ההרגשה שליוותה את יעקב לפני המפגש עם עשו "וירא יעקב מאד ויצר לו" וכתוצאה מכך "ויחץ את העם לשני מחנות", שאם יבוא "אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה". יעקב ירא שאם ילך כמחנה אחד לפני עשו למלחמה, כל המחנה כולו מסתכן. משום כך הוא מתארגן מראש ומוצא דרך להתמודד עם החשש שכל המחנה יכחד. צריך לחלק בין שני סוגי פחדים: 1. פחד משתק. 2. פחד שמביא לזהירות. פחד משתק הוא חטא! "פחדו בציון חטאים" הפחד נקרא חטא! לעומת זאת פחד שמביא לזהירות הוא פחד חיובי, האדם לא עוצר ולא נמנע מלעשות מה שצריך לעשות, הוא עושה אבל מתוך משנה זהירות, הזהירות היא מנגנון להתמודדות מול הפחד. לדוגמה משפחה מגיעה למסקנה שהשליחות שלהם לגור בהתנחלות, אבל האשה מאד חוששת מהנסיעה בסמוך לכפרים ערבים. מי שיטיל ווטו על המגורים זה פחד משתק ולא טוב, אך לעומת זאת מי שימגן את הרכב זה פחד שמביא לזהירות והוא חיובי.

יעקב ירא, אבל היראה לא משתקת אותו, הוא חושב איך להתמודד עם היראה ומחליט לחצות את העם לשני מחנות.

26- נשאל את עצמנו מה גורם לכך שאדם מפחד פחד משתק. המסילת ישרים מבאר שאחד ממפסידי הזריזות, הוא הפחד. האדם מדמיון דמיונות, כל פעם חושש ממהו אחר. ופעמים שהפחד לא הגיוני כלל "אמר עצל שחל בדרך ארי בין הרחובות", מתי ראינו אריה שמהלך ברחוב, מעולם לא! אז למה לפחד? כי בדמיון יש אריה ברחוב וכשאדם מחליט לחיות בתוך דמיון הוא מפחד.

הדאגה והפחד מפסידים את ההווה ולא מביאים שום תועלת לעתיד. יציבות יכולה לבוא רק כאשר אנו נקיים מן הפחד המשתק. כאשר מפחדים אי אפשר להתקדם, אי אפשר ליצור, אי אפשר להשפיע. האדם תקוע בתוך הדמיונות של עצמו וכל המציאות עוברת לידו והוא מפספס אותה.

